

הרב עזריה אריאל

קצירת שעורים בליל ט"ז בניסן לצורך תרגול קורבן העומר

מבוא

ארגוני המקדש מתכננים אירוע 'זכר לקציר העומר': קציר שעורים בעזרת מגלים בליל ט"ז בניסן, קלייה וטחינה ובלילה בשמן ביום ט"ז בניסן. מסיבות טכניות, ייתכן שיהיה צורך לקצור חלק מהשעורים עוד לפני הפסח.

אחד מדיני 'חדש' הוא איסור קצירה לפני העומר. האיסור נלמד (בתורת כהנים, אמור, פרשתא י, ג) מן המילים 'וקצרתם את קצירה' או מן המילים 'ראשית קצירכם': 'שתהא תחילה לכל הנקצרים'.¹ איסור זה נמשך עד שמאיר המזרח ביום ט"ז.² נשאלת השאלה: האם מותר לקצור שעורים לפני פסח, או בליל ט"ז בניסן לפני עלות השחר, לצורך אירוע 'זכר לקציר העומר'?

נשאלת שאלה נוספת: גם אם אין כאן איסור קצירה, האם יש לאסור את העיסוק בתבואה החדשה, מחמת גזרת חכמים שמא יבואו לאכול ממנה באיסור 'חדש'; שכן מדאורייתא, בזמן שאין מקריבים קורבן העומר, איסור זה מתמשך עד סוף יום ט"ז בניסן.³

עוד יש לדון האם קצירה זו מותרת בחול המועד, מצד הלכות המועד.

א. איסור הקצירה בזמן הזה

דין קצירת חדש בזמן שאין בית המקדש קיים שנוי במחלוקת. ב'שיטה מקובצת' (מנחות פד ע"א אות א) מפורש שיש איסור תורה לקצור חדש בזמן הזה, ונחלקו שם ר"י והר"ם

1. עיין רמב"ם, הל' תמידין ומוספין פ"ז הי"ג; ופירוש המשנה, חלה פ"א מ"א ומנחות פ"י מ"ז. בספרי, ראה קלז, למדו זאת מ'מהחל חרמש בקמה'.
2. בזמן שהמקדש קיים, האיסור נמשך עד זמן קצירת העומר בפועל, ובלשון הרש"ס, חלה פ"א ה"א: 'ומלקצור לפני העומר... דהיינו עד אחר שעה אחת שעברה מליל ששה עשר'. אולם בזמן החורבן נכתב בשאגת אריה, דיני חדש, סי' ד, שמאחר שקצירת העומר זמנה כל הלילה, הרי שבזמן שאין קוצרים - רק בעלות השחר עבר הזמן הראוי לקצירה. כדעה זו החזיק למעשה הרב קלמן כהנא, הליכות שדה, סיון תשנ"א עמ' 13; ועיין במאמרו של הרב משה צבי נריה זצ"ל, סיני, גב עמ' שיא-שיד (ושבו בענבי פתחיה, עמ' 305-307), המצדד שאיסור הקצירה נוהג אף ביום ט"ז.
3. כדעת רבן יוחנן בן זכאי, כפי שהוסברה במסקנת הגמ' מנחות סח ע"ב, וכן פסקו הרי"ף והרא"ש בסוף פסחים, והרמב"ם, הל' מאכלות אסורות פ"י ה"ב.

האם הוא נוהג גם בחו"ל. כמו כן, הוכיח ה'שאגת אריה'⁴ שיש איסור לקצור חדש מ'תוספות' במנחות.⁵ 'תוספות' נקטו בפשטות שמעשי אנשי יריחו שנדונו בסוגיה שם היו לאחר החורבן,⁶ והרי בין המעשים הללו הוזכרה קצירת חדש וגדישתו שלא ברצון חכמים.⁷ עוד מצאנו כן להדיא באחד מאחרוני הראשונים, רבי זליקמן מבינגא, תלמיד המהרי"ל.⁸ ויש מהראשונים שנקטו לשון מסופקת: 'אפילו יהא אסור לקצור מן התורה'.⁹ בדעת הרמב"ם נחלקו הדעות. בהלכות תמידין ומוספין (פ"ז הי"ג) נפסק:

אסור לקצור בארץ ישראל מין מחמשת מיני תבואה קודם לקצירת העומר, שנאמר 'ראשית קצירכם', שיהיה תחלה לכל הנקצרים. במה דברים אמורים? בקציר שראוי להביא ממנו עומר, אבל בית השלהין שבעמקים¹⁰ הואיל ואינו ראוי להביא ממנו קוצרין אותו מלפני העומר, אבל לא יגדוש.

יש שהבינו מסתימת לשונו 'אסור לקצור בארץ ישראל', שהאיסור נוהג בכל זמן.¹¹ אך יש שהבינו אחרת, שכיוון שכתב שיסוד האיסור הוא כדי שהעומר יהיה תחילה לכל הנקצרים, ממילא משמע שאם אין עומר כלל - אין איסור קצירה.¹²

לענ"ד, מדברי ה'ראים' משמע שהאיסור אינו נוהג בזמן החורבן. במצווה עח כתב: ותולדות חדש למיחש לספק יום הנף כולו כאבוה דרבינא ושלא לטלטלו ולהתעסק בו באיסורו גזירה שמא יאכלנו, דתנן במנחות... משקרב העומר יוצאים ומוצאים שוקי ירושלים מלאין קמה וקלי שלא ברצון חכמים, דברי ר"מ, ור"י אומר ברצון חכמים היו עושין, וקיימא לן כר"מ בגזרותיו.

ה'ראים' לא הזכיר איסור קצירה דאורייתא או דרבנן מצד 'ראשית קצירכם', אלא רק איסור עיסוק מחשש שיאכלנו (ועל כך להלן). ובמצווה תסד, הביא ה'ראים' את מצוות קצירת העומר והשמיט גם שם את איסור הקצירה לפניו. נראה שלדעתו אין זה איסור עצמי של קצירה אלא פרט במצוות הבאת העומר, וממילא משמע שאינו נוהג בזמן הזה. ה'טור' וה'שלחן ערוך' הביאו דיני איסור אכילת חדש (או"ח סי' תפט ויו"ד סי' רצג), ולא הזכירו איסור קצירתו (אף על פי שהביאו דינים אחרים הנוהגים רק בארץ ישראל, כגון

4. שאגת אריה, דיני חדש, סי' ח.
5. תוספות, מנחות עא ע"ב, ד"ה ומתירין.
6. וצריך עיון מניין היה פשוט הדבר לתוס'.
7. חמדת דניאל, מנחות עא ע"ב, דחה את הראיה מתוס', וכתב שאין כוונתם לומר שמעשה יריחו היה אחר החורבן, אלא שתוס' מציעים שהיה ראוי לאנשי יריחו להקל לחלל על שווה פרוטה כדין החילול לכתחילה אחר החורבן; עיין שם (על ראיית החמדת דניאל להיתר בזה"ז מבבא מציעא עג ע"א, עיין בראב"ד ובמאירי שם, וקיצרתי).
8. מהר"ז בינגא, מהדו' מכון ירושלים, עמ' רנ-רנא.
9. ריב"א המובא בתוס' חכמי אנגליה, קידושין לח ע"ב. ואפשר שספקו על חו"ל דווקא, משום שאינו ראוי להבאת עומר, אע"פ שסמוך לשם נקטו התוס' בפשטות שחדש נוהג בחו"ל.
10. להגדרתו בימינו, עיין במאמרו של הרב שלמה רוזנפלד, תחומין ז עמ' 101-102, ואכמ"ל.
11. שאגת אריה, שם.
12. שבט הלוי, ח"ח סי' רלא.

תרומות ומעשרות, ביו"ד סי' שלא). מכך נראה שהבינו שהלכה זו אינה נוהגת כיום.¹³ כמו כן משמע מה'כפתור ופרח' (פרק נה), שכתב:

החטים והשעורים והכוסמין ושבלת שועל ושיפון... ואסורין בחדש מלפני הפסח ומלקצור לפני העומר... בספרא, ראשית קצירכם שיהיה תחלה לכל הנקצרים. בד"א? בקציר שראוי לבא ממנו עומר, להוציא השלחים שבעמקים... הקוצר קודם קצירת העומר אינו לוקה והקציר כשר... בזמן הזה שאין בית המקדש בחטאינו, אסור לאכול חדש יום הנף כלו.

ולא הזכיר זמן איסור הקצירה בזמן הזה.

באחרונים מצינו בזה דעות שונות לכאן ולכאן: יש שאסרו,¹⁴ יש שהתירו,¹⁵ ויש שהסתפקו.¹⁶ אף בין הפוסקים בזמננו הדעות חלוקות. הרב וואזנר שליט"א¹⁷ נקט חד משמעית שאיסור הקצירה אינו נוהג בזמן הזה, אף לא מדרבנן, וזו 'סתמת כל הפוסקים וסתימת המנהג',¹⁸ אלא שמכל מקום, המחמיר בזה הרי זה משובח,¹⁹ וכך נקט ב'מועדים וזמנים'.²⁰ לעומתו, דודי הרב יעקב אריאל שליט"א²¹ נקט כדעת המחמירים, כי מצוות קצירת העומר קיימת גם עתה, אלא שאנו מנועים מלעשותה הלכה למעשה. וב"לקוט

13. יש שדחו ראייה זו, כי בשו"ע הושמטו גם הלכות שמיטה, מפני שבימיו לא היו ישראל זורעים, כמבואר בתשובת המב"ט, המובאת בשו"ת אבקת רוכל, סי' כה; וכן בשו"ע, חו"מ סי' תט ס"א: 'האיזנא, שאין מצוי שיהיו לישראל בארץ ישראל שדות' (הרב דוד טהרני, דברי דוד, ח"ב יו"ד סי' יג אות ה). ואינו דומה: השו"ע הביא הרבה הלכות הנוגעות לשדהו של ישראל (כגון סי' רכא סעי' ב, וסי' רכב סעי' ד, וסי' רמה סעי' א, וסי' תקלז סעי' ז), אבל השמיט את נושא השמיטה מפני שהוא נושא גדול בפני עצמו, ואילו בנדון דידן יכול היה להסתפק בהלכה קצרה.

14. בראשם השאגת אריה, דיני חדש סי' ת, על פי הבנתו בתוס' וברמב"ם. אלא שצידד שלפי הדעה שקדושת הארץ בטלה - איננה ראויה להבאת העומר, ולכן אין איסור קצירה; שו"ת מלבושי יו"ט, ח"ב חובת קרקע סי' יא, והשיב על טענת השאג"א מצד קדושת הארץ; תפארת ישראל, חלה פ"א מ"א; עולת שלמה, מנחות ע"ב, על פי השטמ"ק פד ע"א; שו"ת משכנות יעקב, יו"ד סי' סז (מהדור ירושלים תש"ך עמ' רעב), שהוכיח שאמוראי בבל נהגו לקצור חדש, ולמד מזה שהחדש בחו"ל מותר גם באכילה; וכך נראית דעת הגר"א, בביאורו לירושלמי, חלה פ"א ה"א, ולפיו האמוראים שם נחלקו מהו הזמן המדויק שממנו והלאה מותר לקצור בזמן הזה.

15. רש"ש, מנחות ע"א; לחם יהודה, הל' תו"מ פ"ז הי"ג; 'טהרת הקודש' מנחות סח ע"א (אלא שבסוף דבריו העלה אפשרות לאסור מדרבנן, שמא ייבנה המקדש אחרי הקציר).

16. תוספות אנשי שם, בחלה פ"א מ"א (ונטה לחלק בין קציר - שמוותר, לגדיש - שאסור, כדין מקום שאי אתה מביא עומר); קרן אורה, מנחות ע"ב; שפת אמת, מנחות ע"א, וצידד שאסור משום 'מהרה יבנה המקדש', ונראה שכוונתו לאיסור דרבנן; הרב פרנק, מקראי קודש, פסח, ח"ב סי' סה.

17. שבט הלוי, ח"ח סי' רלא.

18. גם על כך העיר הרב טהרני (ראה הערה 13), שמכיוון שלא שכיח שהתבואה בא"י תבשיל לפני פסח, אין כאן 'מנהג'.

19. ולא כפי שניתן להבין משבט הלוי, ח"ב סי' קס, שיש איסור בזמן הזה.

20. מועדים וזמנים, ח"ד סי' רצד.

21. באהלה של תורה, ח"ד סי' לד.

יוסף²² הובאו שתי הדעות בלא הכרעה. למעשה, הפסיקה המקובלת כיום היא לאסור קצירה²³, אך נראה שהדבר לא יצא מכלל ספק.

ממקור הדין בתורה ובדרשת חז"ל, ומן הדין ש'ממקום שאי אתה מביא - אתה קוצר', משתמע שהאיסור הוא רק כדי שהעומר יהיה תחילה לכל הנקצרים. אם כן, לענ"ד אין לאסור רק משום האפשרות התיאורטית שאחרי שנקצור יבנה המקדש לפתע, לא מדאורייתא וגם לא מדרבנן. מדאורייתא, מצינו שכאשר התורה קבעה איסור כלשהו רק מחמת דיני קדימה, הרי שכאשר אין אפשרות לעשות את הדבר המוקדם - אין איסור לעשות את המאוחר לו. כך מצינו לגבי מצוות 'עליה השלם', האוסרת להביא קורבן לפני תמיד של שחר, שכאשר אין להשיג כבש לקורבן תמיד - מותר להקריב עגל לקורבן נדבה (ערכין יא ע"א). ואף מדרבנן, מפורש לכאורה בגמרא שאין מקום לגזרה מחשש זה. בגמרא במנחות (סח ע"א-ע"ב) נאמר:

ר' יוחנן וריש לקיש דאמרי תרויהו: אפילו בזמן שבית המקדש קיים - האיר מזרח מתיר. והכתיב: עד הביאכם! למצוה.

כלומר, איסור הלאו 'ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה' בטל ב'האיר המזרח', ועדיין יש מצווה שלא לאכול מן החדש אלא להמתין עד שיקרב העומר.²⁴ על כך מקשה הגמרא מתקנת ריב"ז, שיהא יום הנף כולו אסור, שהיא מהטעם 'מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו: אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח? השתא נמי ניכול'. ושואלת הגמרא: 'ואי סלקא דעתך למצוה, **משום מצוה ליקום וליגזור?**!' כלומר, אם אין כאן איסור לאו אלא רק חיוב המתנה, וכי על כך יגזרו איסור, מחשש שיעברו על איסור המתנה לכתחילה, שאין בו לאו?²⁵ הגמרא דנה על איסור האכילה לפני העומר, וממנה נשמע גם לאיסור הקצירה, שאם אינו אלא משום שהעומר צריך להיות לכתחילה

22. ילקוט יוסף, מצוות התלויות בארץ ח"ב עמ' תיב-תטז.

23. עיין למשל בשו"ת מנחת שלמה, ח"ג סי' קנח אות כא; הליכות שדה (סיון תשנ"א) עמ' 13; תחומין ז עמ' 100.

24. רש"י, מנחות סח ע"א, ד"ה ומשני למצוה: 'מצוה להמתין עד שיקרב העומר אבל בלאו לא עבר'.

25. אמנם תוס', ד"ה והא כתיב, וכן במנחות ה ע"ב, ד"ה האיר המזרח, תמהו על כך, שמצינו גזרה משום 'מהרה יבנה המקדש', אפילו רק מחשש לאיסור דרבנן (בביצה ה ע"ב). ולכן פירשו שה'מצוה' האמורה כאן איננה איסור תורה אלא מצווה מן המובחר בלבד. וכך ייתכן להבין מלשון רגמ"ה, מנחות סח ע"ב: 'אין עומר מעכב משום דאין בו חיוב אלא מצוה'. אך זהו חידוש גדול לומר שלשון התורה 'עד הביאכם' משמעותה מצווה מן המובחר, וזו לשון השאגת אריה, דיני חדש, סי' ו: 'ואני אומר שבתירון זה הוסיפו תימה על תימה, דאם כן אתה עוקר את המקרא ד'עד הביאכם' לגמרי'. לעניין קושייתם מביצה, עיין בשפת אמת שם, שחילק בין גזרה שרק משמרת את המצב הקיים לבין גזירת יום הנף, שחודש בה איסור שלא היה קיים בזמן הבית. וראה בשאגת אריה, שהאריך ליישב קושיות תוס', וכן בשו"ת זרע אברהם, הוספה לסי' יג אות טו.

בטהרת הקודש, מנחות סח ע"א, נכתב שגם לפי תוס', אין מקום לגזור על קצירה כשם שגזרו על האכילה: באכילה האיסור מדאורייתא חל עד האיר המזרח, ולכן יש לחוש שלעתיד לבוא יטעו ולא ידעו שכעת האיסור צריך להימשך עד הקרבת העומר, אבל בקצירה אין איסור מדאורייתא כלל בזמן שאין עומר, ואם כן, הציבור יידע להבדיל בין זמן העומר לזמן שאין עומר.

'ראשית קצירכם' - אין לגזור איסור משום ש'מהרה ייבנה המקדש', ונמצא שקצרו לפני העומר.

כל זאת אילו היה מדובר על קצירה לצורך אכילה, ועל אחת כמה וכמה בקצירה שנועדה גם לאפשר את הקרבת השעורים הללו כאשר היא תתאפשר, ועל כך עוד להלן.

ב. קצירה לצורך מצווה

מצאנו שהותר לקצור לפני העומר לצורך מצווה, כמפורש במשנה (מנחות ע"א): 'קוצרין מפני הנטיעות ומפני בית האבל ומפני בית המדרש', ומבאר הגמרא (עב ע"א): 'מאי טעמא? קצירכם' אמר רחמנא, ולא קציר מצוה'.

האחרונים מבארים שאף מצווה דרבנן בכלל זה,²⁶ אך נחלקו בטעם הדבר: ב'מנחת חינוך'²⁷ נכתב שאין זה בגדר דחייה, שחובת המצווה דוחה את איסור הקצירה (ואז היה ראוי שרק מצווה דאורייתא תדחה),²⁸ אלא בגדר 'הותרה', שהאיסור מעיקרו נאמר רק בקצירה לצורך האדם, ולא בקצירה לצורך מצווה. ואילו ב'שפת אמת' (מנחות ע"א) נכתב:

ונראה דאין עיקר החילוק בין רשות למצוה, רק קצירכם - מה שקוצרין לכם לאכול ולא מה שנקצר לצורך המקום ולסיבה חיצונית שאינו בגוף צורך התבואה.²⁹

נפקא מינה בין ההסברים כאשר הקצירה היא לשם שימוש של מצווה בקמה הנקצרת: לפי 'שפת אמת' נראה שהמשנה נקטה דווקא דוגמאות לקצירה שהתבואה הנקצרת לא נועדה לשימוש, והקצירה היא בבחינת 'מלאכה שאינה צריכה לגופה'. ואילו כאשר הקצירה לשם שימוש בקציר אלא שהשימוש הוא של מצווה - היא תהיה אסורה. לעומתו, ב'מנחת חינוך' (שם) נכתב בפירוש שהיתר הקצירה לשם מצווה הוא גם בקצירה לשם אכילת מצה (ולכן, אלמלא איסור אכילת חדש, היה מותר לקצור כדי לעשות מצה, למרות איסור הקצירה, עיין שם)³⁰.

26. כפי שיוצא מרש"י, מנחות ע"א, ד"ה ומפני בית האבל, שלגבי בית האבל הזכיר 'ברכת רחבה', שהיא מדרבנן.

27. מנחת חינוך, מצוה שב אות ב.

28. מסתבר גם שבתורת דחייה, ראוי היה שלא לדחות כאשר ניתן לפנות את השטח על ידי תלישה ידנית ('קייטוף', עיין מנחות סח ע"א).

29. וכך משמע בערוך השלחן העתיד, סי' קטז סעי' ת.

30. וכן בשואל ומשיב, שתיתאה ח"א סי' לח, דף מד-ג. כיוצא בזה בחסדי דוד, על התוספתא מנחות פ"י ה"ז, שהיתר הקצירה לצורך מצווה הוא אפילו כשהנסיבות אינן מוכיחות שמטרתו לשם מצווה. עיין גם באפיקי מגינים, סי' ע"א בחידושים סוף סק"ט; וארצות החיים, למלבי"ם סי' יג דף סד טור ד, שהביאו מכאן שלעניינים מסוימים מצווה דרבנן חשובה כדאורייתא, וזה מובן לדרכו של המנחת חינוך.

לענ"ד, ביאורו של ה'מנחת חינוך' מתיישב יותר בצורת הלימוד מ'קצירכם', וכמו שמצאנו בכמה עניינים כגון 'בשבתך בביתך - פרט לעוסק במצווה'.³¹ וראיה לדבר גם מפירוש רש"י להיתר לקצור 'מפני הנטיעות':

שלא יפסדו לפי שאותה תבואה אינה ראויה לעומר... ואמרינן בשמעתין: ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר. לישנא אחרינא: מפני הנטיעות - משום כלאים. מבואר בדבריו שהטעם של הפסד אינו עומד בפני עצמו, אלא זקוק להיתר שהמטע אינו ראוי לעומר, אע"פ שקצירת התבואה איננה לשם שימוש בה אלא כדי למנוע נזק מהנטיעות. מכאן שגם היתר קצירה למצווה איננו היתר כללי לכל קצירה שאיננה לצורך גוף הדבר. וגם לדברי ה'שפת אמת', אפשר ש'קצירכם' שנאסר אינו אלא לשם אכילה, וכאשר המטרה איננה אכילה אלא שימוש אחר בקמה - אין זה 'קצירכם', גם אם התבואה תיאכל לבסוף.³²

מעתה, מאחר שהקצירה המדוברת נועדה ללימוד ולהסברה על מצוות קורבן העומר, ולתועלת העניין נדרש שהאירוע הציבורי ייערך בט"ז בניסן, 'חביבה מצווה בשעתה', אין לך 'ביטול בית המדרש' יותר מזה. ואם כן, אם מסיבה מעשית כלשהי התעורר הצורך לקצור את השעורים עוד לפני החג, על מנת כן - הרי זה מותר. כיוצא בזה נכתב ב'חסדי דוד',³³ שקציר לדבר מצווה הותר אפילו אם ניתן היה לעשות את המצווה באופן אחר (כגון לצורך בית המדרש, כשיש לו מקום חלופי).

1. טיב הקצירה שהותרה לצורך מצווה

במשנה (מנחות פ"י מ"ט) הוגבל היתר הקצירה: 'לא יעשה אותן כריכות, אבל מניחן צבתים', כלומר, בלא קשירה,³⁴ או בקשירה באגודות קטנות ולא בחבילות גדולות,³⁵ שזוהי 'דרך הקוצרים'.³⁶ הגמרא (עב ע"א) מסבירה: 'מאי טעמא? דכמה דאפשר לא טרחינן, והדבר צריך ביאור, מהו האיסור בטרחה זו? רבנו גרשום מסביר: 'משום שינוי', ואף כאן יש לשאול: מדוע נצרך שינוי זה?

בעל 'שאגת אריה' (דיני חדש, ס' ד) הסביר שהמטרה הייתה למנוע מראית עין של איסור קצירה לפני העומר:

לא טרחינן בה יותר בצרכי תבואה זו כדרך שטורחין בשאר תבואות, מפני החשד, שאין הכל יודעים דלצורך מצוה נקצרים³⁷ ויאמרו פלוני קצר שדהו קודם

31. ברכות יא ע"ב. ועיין גם שבת קיג ע"א: 'ממצוא חפצך - חפצין אסורין, חפצי שמים מותרין' (וכיו"ב במו"ק ט ע"ב על 'כל חפצין לא ישוו בה'). נדרים טז ע"ב: 'לא יחל דברו - אבל מיחל הוא לחפצי שמים'. ועיין גם ירושלמי ערלה פ"א ה"א על 'ולקחתם לכם - ולא מן המצוה'.

32. כשם שהתבואה שנקצרת לצורך בית המדרש מותרת בשימוש, כמשתמע מהמשנה שרק לא יכרנה, וכן מבואר בשאגת אריה דיני חדש סי' ד. וראה גם לשון הערוך השלחן הנ"ל הערה 29.

33. חסדי דוד, מנחות פ"י ה"ז.

34. רש"י, מנחות עא ע"א, ד"ה צבותים.

35. רמב"ם, פירוש המשנה, מנחות פ"י מ"ט; ועי' ערובין צז ע"א: 'מאי צבתים ומאי כריכות...'

36. רמב"ם, הל' תמידין ומוספין פ"ז הט"ז.

37. וכן במעדני ארץ, שביעית סי' ג, ד"ה ועפ"ז (טו-א).

לעומר ועבר אמימרא דרחמנא דאמר 'ראשית קצירכם' שאסור לקצור קודם לעומר. אבל עכשיו, שאין טורח בתבואה זו לאחר קצירה כלום להביאו לידי גורן וגמר מלאכה, הכל יודעים שלא נקצרה לצרכו אלא לצורך מצוה ומוכחא מילתא ואין כאן משום חשד ומראית עין. ומהאי טעמא לא יעשה אותם כריכות, שהן עומדים, כיוון שעשיות הכריכות אין בו צורך מצוה, הרואה אותו שעושה כריכות יחשוב שכמו שעושה כריכות לצרכו הכי נמי תחלת הקצירה היה גם כן לצרכו נעשית, הלכך אסרו רבנן לטרוח בצרכי תבואה זו אחר הקצירה כלום. וכן הוסבר בקצרה ב'קרבן אורה': 'אסור לטרוח ולעשות כריכות כדרך הקוצרים, דמיתחזי כקצירת הרשות'. לעומתו, 'ישר וטוב'³⁸ וכן הגרי"ז³⁹ מסבירים שטעם האיסור - מחשש שיבוא לאכול ממנו. ו'שאגת אריה' דחה הסבר זה: 'אין לפרש כמה דאפשר לא טרחינן משום גזירה דילמא אתי למיכל מיניה, דלישנא דלא טרחינן לא משמע הכי'. לאור זאת, מסתבר שכאשר רבים באים לקצור ומפרסמים שמטרתם היא לעשות זכר לעומר, ואף קוצרים במגלים, בצורה שאיננה דרך הקוצרים כיום, אין כל חשש בכריכה בחבילות גדולות. וליתר שאת, רצוי לעטוף את השיבולים בשקיות שייכתב עליהן 'איסור חדש', וכדומה.

ג. קצירה לצורך קיום מצוות העומר

יש לדון האם קצירה זו, לא רק שאין בה איסור קצירה לפני העומר אלא אדרבה, יש בה קיום מצוות קצירת העומר; מאחר שהיא נעשית כדי להכין את מנחת העומר ולאפשר את הקרבתה אם יינתן הדבר.⁴⁰ הגר"ז⁴¹ אורבך זצ"ל עסק בשאלה מדוע לא נהגו לקצור את העומר בליל ט"ז?⁴¹ הרי לשם כך אין צורך בסנהדרין שתייעד את העומר לשם קורבן הציבור!⁴² גם אין צורך שהשיבולים תוקדשנה לפני הקצירה (מה שאינו אפשרי בזמן החורבן, ש'אין מקדישין בזמן הזה', יומא סו ע"א), ודי בכך שמנחת העומר תוקדש בהיותה בעזרה.⁴³ על כך השיב הגר"ז שלוש תשובות:

38. ישר טוב, מנחות עב ע"א.
39. חידושי הגרי"ז, מנחות עא ע"א.
40. הדברים אמורים לגבי הקצירה בליל ט"ז. קצירה שלפני פסח, אם תהיה, לדעת כמה ראשונים איננה כשרה לעומר אפילו בדיעבד, ואכמ"ל.
41. על כך בספרו מעדני ארץ, שביעית סי' ה אות יד, ובהרחבה בהליכות שלמה, פסח עמ' לו-לח. בהערה 35, שם, נכתב ששאלה זו העסיקה אותו רבות, ומדי שנה בשנה היה הגר"ז דן בזה עם הבאים לבקרו בחול המועד פסח.
42. על פי הנאמר בהליכות שלמה, שם, הערה 30, די בשלושה אנשים שיעשו זאת לשם הציבור. כוונתו כנראה לבית דין של שלושה, ואף זה צריך עיון מנא ליה, ומצינו מסירה לציבור 'יפה יפה' על ידי יחידים, עיין ראש השנה ז ע"א. ושמה לדעתו אחרי שיש בית דין הממונה על ענייני הציבור, יכול יחיד למסור לידי לשם הציבור, אבל בלא ב"ד שהתמנה על ידי הציבור לניהול ענייניו, אין זה שייך.
43. הוא מוכיח זאת מהרמב"ן, בויקרא כג, כב, על מצוות פאה בשדה שממנו קוצרים; והירושלמי, פאה פ"א ה"ג, על פי פירוש הרש"ס שם, מהדו' 'מוצל מאש' עמ' מד.

א. אין חיוב לקצור בליל ט"ז לשם הבאת העומר מחמת הסיכוי שייבנה המקדש למחרת.⁴⁴ ב. קצירת העומר צריכה להיות לשם העומר,⁴⁵ ובהעדר מקדש, שמא הקצירה אינה יכולה להיחשב לשם העומר.

ג. חששו חז"ל שאם יקצרו, יבואו לטעות שמוותר להקדיש בזמן הזה.⁴⁶ לעניות דעתי שתי תשובותיו האחרונות טעונות הוכחה, ומסתבר שתשובתו הראשונה עיקר. חז"ל לא קבעו לעשות דברים לא ריאליים, כגון קצירת העומר, כשלפי ראות עיני בשר ודם אין סיכוי שיוקרב, משום 'מהרה ייבנה המקדש'. הדינים השונים שנאמרו בגמרא משום 'מהרה ייבנה המקדש' הם **איסורים**, שלא לגרום מצב שאם כעת ייבנה המקדש יהיה קושי להתחיל בעבודה, אבל לא מצינו **דינים חיוביים**, לעשות הכנות לא ריאליות למקדש שיקום תיכף ומיד.⁴⁷ מכל מקום, פשוט שלא שייך לשלול קציר כזה המיועד לעומר, בטענה שהוא פוגע בהיות העומר 'ראשית קצירכם'.

1. השיבות הקצירה בתור הכנה למקדש

אם אכן לא התחייבנו לעשות דברים לא ריאליים, מדוע קציר השעורים בליל ט"ז בניסן תשע"ד נחשב למצווה, גם כאשר בעיני בשר לא נראה שהעומר יקרב למחרת על מזבח ה' בהר הבית? שתי תשובות בדבר:

44. אך כתב שלכאורה גם בלא הקרבה יש מקום לקצור, כדי להתיר את קצירת החדש עוד לפני האיר המזרח. יש להעיר, שהיראים, מצווה תסד, מנה את קצירת העומר בתור מצווה בפני עצמה, ולדעתו, אולי יש מקום לומר שחובה לקצור את העומר אפילו אם ידוע שלא יוקרב. אך הרמב"ם, עשה מד; והסמ"ג, עשין קצט; והחינוך, מצווה שב, הכלילו את הקצירה במצוות הקורבן, ואע"פ שיש דין מיוחד בקצירת העומר (עיין שבת קלא ע"א) - זהו הכשר מצווה שאינו חובה בפני עצמה (ועיין שו"ת בית שער, או"ח סי' שיח; ביאור הגרי"פ על סהמ"צ לרס"ג, מניין ששים וחמש הפרשיות, פרשה מו-מוז).

45. עיין רש"י, מנחות עא ע"א, ד"ה מן הקמה.

46. הוא מוכיח זאת מכך שלא תיקנו להכין בכל עת ששה טלאים המבוקרים, שיכלו להכניס גם בלא הקדש. על ראייה זו יש להשיב כדלקמן.

47. מצאנו בגמרא כמה הלכות משום 'מהרה ייבנה המקדש': א. איסור אכילת חדש ביום הנה, מחשש שאם ייבנה המקדש בט"ז ניסן יטעו לאכול מ'האיר המזרח' (ראש השנה ל ע"א, וסוכה מא ע"א, ומנחות סח ע"ב, ובהמשך הסוגיות דעה אחרת בהסבר תקנת ריב"ז). ב. איסור אכילת ביצה שנולדה ביו"ט ראשון של ראש השנה, על פי אחד מהסברי האמוראים בביצה ה ע"ב, שמא כשייבנה המקדש ותחזור האפשרות ששני ימי ראש השנה יהיו קודש - יטעו להתירה (ולמסקנת רבא שם, הטעם אחר). שתי הלכות אלו אינן נוגעות דווקא ל'מהרה ייבנה', אלא בכל זמן שבו ייבנה המקדש עלולה להיגרם תקלה מחמת הנהגה זו. ג. איסור שתיית יין לכוהנים, שמא יזדקקו לכוהן לעבודה (ולהלכה אין חוששים לכך, תענית יז ע"ב, וסנהדרין כב ע"ב). ד. חז"ל ביטלו מצוות מעשר בהמה בזמן הזה, מחשש לשחוט חוץ כשישחטנו תמים; ואמנם היה אפשר לעשר אחרי שיטיל מום בכל עדרו, אבל 'מהרה ייבנה המקדש' ויזדקקו לבהמות (בכורות נג ע"ב). המשותף לכל ההלכות הללו הוא איסור על עשיית דבר שעלול לגרום תקלה או עיכוב, אבל לא מצאנו שחז"ל חייבו לעשות הכנה כלשהי לקראת האפשרות של בניין מקדש במהרה, בזמן הגלות ועומק החורבן. כאשר הדבר אפשרי ומעשי - זוהי חובה מן התורה כחלק ממצוות 'ועשו לי מקדש' ומצוות העבודה, אבל כאשר הדבר אינו נראה מעשי - לא הוטלה חובה רק מחמת האפשרות שהמקדש ייבנה במהרה.

בעניין זה התפרסם מאמר מפורט מאת ר' אסף גמליאל, 'הציפייה לבניין המקדש וביטוייה ההלכתיים', 'מעלין בקודש' כז (אדר ב' תשע"ד), עמ' 41. לענ"ד חסרה במאמר ההבחנה האמורה בין 'קום ועשה' לבין 'שב ואל תעשה'.

א. העיכוב העיקרי בימינו לחידוש המקדש ועבודתו הוא אחד ויחיד: חוסר רצון של כלל ישראל. אילו הקרבת מנחת העומר הייתה חשובה לעם ישראל כמו כל נושא מדיני מהותי - הדעת נותנת שניתן היה להתגבר על הקשיים המעשיים ולבנות את המקדש. לכן, כל מעשה שיש בו כדי לעורר את הציבור ולקרוב את עם ישראל אל תודעת המקדש, הוא סעיף ממצוות 'ועשו לי מקדש' וממצוות העבודה המוטלת עלינו כיום הזה. אירועים כגון אלה, אם הם נעשים בתדירות וברציפות, הם חלק ממסכת גדולה של מעשים הנדרשים כדי להחיות את השתוקקות עם ישראל לבית המקדש ועבודתו. מי שיסבור אחרת, שומה עליו להציע תכנית חינוכית חלופית שתעורר את הציבור לראות בהקמת המקדש מטרה ותוביל אותו אליה.

ב. למרות שכבר נעשתה כבדת דרך בהכנות להקמת המקדש וחידוש העבודה, יש שאלות הלכתיות ומעשיות רבות מאוד שטרם באו על פתרונן המלא. הניסיון שהצטבר במכון המקדש מלמד שהדרך היעילה ביותר להעלות את השאלות ולמצוא את התשובות היא ההתנסות המעשית. לכן, שחזור קציר השעורים בעתו ובזמנו הוא צעד הכרחי כדי להתכונן כראוי לקציר מנחת העומר במהרה בימינו.

במובן זה, קצירת השעורים היא אכן המעשה הנכון, אחד מני רבים, שנדרש מאיתנו כיום הזה. **אם רוצים אנו להקריב את קורבן העומר בשנת תשפ"ד - כבר צריך לתרגל זאת משנת תשע"ד.** היה מקום לכאורה לדחות את האירוע להמשך ימי חול המועד, ובכך לצאת מחששות הלכתיים שונים, אבל אם להערכת אנשי המעשה, דחיית האירוע מזמנו המקורי בימי המקדש תיתפס כמעשה מוזר, והאירוע לא ישיג את מטרתו הציבורית - חוזר הדבר להיות מצווה בעתו ובזמנו דווקא.

אין מדובר כאן על מצווה ממוקדת, שיש בה חיוב הלכתי גמור לעשות מעשה 'כאן ועכשיו'. לפיכך אין בכוחה לדחות איסורים של ממש. אך לעניין הנושא הנדון פה, היתר הקציר מדין 'קציר מצווה' (וכן ביטול החשש מפני אכילת החדש כדלקמן), מבואר מהגמרא ומהראשונים שאין צורך בחיוב הלכתי גמור כדי להתירו. די בכך שאין מדובר בקציר של רשות אלא בקציר שיש בו צורך של תורה.

ד. העיסוק בשיבולים והחשש מאיסור אכילת החדש

בנוגע לתבואה מן החדש שנקטפה בהיתר (בקטיפה ידנית ולא בקצירה, או במקום שאין מביאים ממנו עומר ולכן גם קצירתו מותרת מדאורייתא) מצאנו דין אם יש איסור לעסוק בה מחשש שיאכלוה. במשנה (מנחות פ"י מ"ה) נאמר: 'משקרב העומר, יוצאין ומוצאין שוק ירושלים שהוא מלא קמח קלי שלא ברצון חכמים, דברי רבי מאיר; ר' יהודה אומר: ברצון חכמים היו עושין'. הגמרא (מנחות סח ע"א) מבארת שר' מאיר חשש שיאכלוהו בעודנו אסור,⁴⁸ ואילו לדעת ר' יהודה 'חדש בדילי מיניה', ואין חשש שיאכלוהו באיסור.

48. מרבנו הלל על הספרא, אמור פרשתא י יא, ד"ה שלא ברצון חכמים, בעניין זה משתמע חידוש גדול, שדין 'ראשית קצירכם - שתהא תחילה לכל הנקצרים' הוא רק מחשש זה של אכילת החדש טרם זמנו.

בהמשך הפרק (עא ע"א) שנינו: 'קוצרין בית השלחין שבעמקים, אבל לא גודשין', ומבואר בגמרא שם, שגם ר' יהודה מודה לאיסור זה. תוספות⁴⁹ מבארים שגם ר' יהודה מודה שיש לחוש שמא יאכלנו, ומצד זה היה ראוי לאסור גם את הקצירה, אבל הקלו משום הפסד ממון בעיכוב הקצירה, ואילו עיכוב הגדיש אינו הפסד. ומה שהקל ר' יהודה בשוקי ירושלים הוא גם כן מטעם מיוחד, משום הצורך של עולי הרגל.

אולם 'שאגת אריה'⁵⁰ האריך להסביר את שיטת ר' יהודה באופן אחר: לדעתו 'חדש בדילי מיניה' הוא סברה מוחלטת, ואין כל חשש שמא יאכלנו. האיסור לגדוש הוא מטעם אחר, שיש בכך מראית עין לקצירה באיסור.⁵¹ לאור זאת הסביר מדוע הטור והשו"ע השמיטו את האיסור לקצור ולגדוש מן החדש, שלכאורה היה ראוי לאסור אף בחו"ל מחשש שיאכלו ממנו פרט למקום הפסד: לדעתם הלכה כר' יהודה, שלא חששו כלל בחדש שמא יאכל ממנו. אף הרמב"ם הביא את איסור הגדיש רק בהלכות תמידין ומוספין (פ"ז הי"ג), בנוגע לאיסור הקציר לפני העומר, ולא בהלכות מאכלות אסורות (פ"י), ושם לא כתב שום איסור דרבנן מחשש לאכילת חדש. כדברי ה'שאגת אריה' משמע מרש"י,⁵² שאיסור הגדישה הוא משום 'דכמה דאפשר לשנויי משנינן'.

אמנם ה'יראים' (סי' עח) פסק כר' מאיר, ואף על פי שבדרך כלל ר' מאיר ור' יהודה - הלכה כר' יהודה,⁵³ כאן חל כלל נגדי: 'הלכה כר"מ בגזירותיו'.⁵⁴ כמו כן נכתב ב'פסקי הרי"א' (פסחים יא ע"א):

החדש שהוא אסור עד זמן הקרבת העומר אסור להתעסק בו כגון לעשות ממנו קמח קלי כל שעת איסורו, שמא ישכח ויאכל.

הרמב"ם בפירושו המשנה (מנחות פ"י מ"ה) פסק אף הוא כר' מאיר.⁵⁵ אולם בהלכותיו נראה בבירור כר' יהודה, כאמור, ולא הזכיר שום הגבלה על השימוש בתבואה שנקצרה

49. תוספות, מנחות סח ע"א, ד"ה אבל; ופסחים יא ע"א, ד"ה אבל.

50. שאגת אריה, דיני חדש, סי' ד.

51. ראה דבריו בהרחבה, כיצד הקציר עצמו הותר בעמקים, ובכל זאת הגדיש אסור, שמא יסברו שקצר במקום אחר באיסור. על פי דרכו הסביר מדוע ר' יהודה אומר (לפי מסקנת הגמ' מנחות עא ע"ב) שמחו באנשי יריחו על הקצירה ולא מחו בהם על הגדישה, כי אין בה חשש שיבואו לאיסור אלא רק מראית עין לאיסור. ראה גם לעיל ביאורו לאיסור לעשות כריכות מהתבואה שנקצרה לצורך מצווה, שאינו מחשש שיאכלוה אלא משום מראית עין לקצירה.

52. רש"י, מנחות עא ע"א, על פי גרסת השטמ"ק שם אות כא.

53. ערובין מו ע"ב.

54. שם מז ע"א. על כלל זה ועל השאלה האם הוא שייך כאן, הרחיב השדי חמד, כללים, מערכת ה' סי' כו, חלק ח עמ' 3364.

55. כך במהדו' הרב קאפח והרב קורח ע"פ כל כתבי היד, ולא כפי שנדפס בטעות במהדורות הישנות: 'הלכה כר' יהודה'.

אחרי קצירת העומר ובטרם הוקרב.⁵⁶ בכמה אחרונים מצאנו שנקטו בפשטות שהלכה כר' יהודה.⁵⁷ מהר"ם חלאוה⁵⁸ כתב כדברי ה'שאגת אריה', שאיסור הגדיש לדעת ר' יהודה אינו מחשש שיאכלנו אלא 'משום דאושא ומפרסמא מילתא כשיהיו הגדושין בתוך השדה'. וכתב יתירה מזו, שלפי מסקנת הגמרא ש'חדש בדיל מיניה', גם ר' מאיר לא חשש שמא יאכלנו, ומה שאמר שמעשה אנשי ירושלים היה שלא ברצון חכמים הוא רק מחשש שבעקבות היתר הקיטוף, יקלו גם בקציר קודם קצירת העומר.

סיכום

לשיטת 'תוספות' וסיעתם, ר' מאיר ור' יהודה אסרו איסור כללי לעסוק בחדש, מחשש שיאכלנו, אבל התירו בתנאים מסוימים: שניהם התירו במקום הפסד, ור' יהודה התיר גם עבור עולי הרגל. מהרמב"ם בהלכותיו נראה שר' יהודה לא חשש כלל שיאכלוהו, והלכה כמותו, וכן פסק 'שאגת אריה', ואילו ה'יראים' והריא"ז פסקו כר' מאיר, האוסר. לדעת המהר"ם חלאוה, גם ר' מאיר לא חשש לכך.

לענייננו, נראה שצורך המצווה בעיסוק בקציר מתיר את הדבר, לפחות לשיטת הפוסקים כר' יהודה. לא מיבעיא להבנת המהר"ם חלאוה וה'שאגת אריה', שר' יהודה לא חשש כלל שמא יאכלנו, אלא אפילו לשיטת 'תוספות', שר' יהודה הקל רק במקרים מסוימים, מסתבר שאף בזה יש להקל. 'תוספות'⁵⁹ כותבים בדעת ר' יהודה, שהתיר איסור דומה גם לצורך מצווה של ביעור חמץ⁶⁰. הר"ן⁶¹ חידש בדעת ר' יהודה יתרה מזו, שאפילו שיפור התאורה בנר הדולק בשבת הוא סיבה מספקת כצורכיהם של עולי הרגל, להתיר עיסוק בדבר שבדיל מיניה. נראה אפוא, שטעם כלשהו - דיו להתיר את הדבר. וגם לדעת ר' מאיר, נראה שצורך מצווה מתיר (אף על פי שבחמץ לא התיר כר' יהודה), שהרי הקציר שהותר לצורך מצווה, כנ"ל, מתנגש לא רק עם איסור הקצירה לפני העומר אלא גם עם החשש מדרבנן שמא יאכלנו, ובכל זאת הותר. וכן כתב ה'שיטה מקובצת' (מנחות עא ע"א אות ו), שמשום המצווה לא חששו שמא יאכלנו.

טעם נוסף כאן להקל, שקציר השעורים ייעשה במעמד רבים, ועל כך יש לומר שאין לחוש שמא ישכח מי מהם ויאכל, כי אחרים יזכירוהו.⁶²

56. ובאמת בפירוש המשנה, פ"י מ"ח, נכתב שאין גודשים ודשים עד הקרבת העומר, וזה מתאים לסברת ר' מאיר שחוששים שמא יאכל; ועיין עוד בדעת הרמב"ם בקרן אורה, מנחות סז ע"ב.

57. חפץ חיים, בליקוטי הלכות, מנחות כח ע"ב; שו"ת מזכרת משה, סי' יב; ועיין גם שו"ת תורה לשמה, סי' קכח.

58. מהר"ם חלאוה, פסחים יא ע"א.

59. תוספות, פסחים יא ע"א, ד"ה אבל לא גודשין.

60. ר' יהודה הצריך לבדוק חמץ אחרי זמן הביעור אם לא בדק קודם לכן, למרות החשש שיאכל את החמץ שימצא, משום שמצות הביעור גוברת על חשש זה. ולכאורה מצות הבדיקה איננה חיוב גמור, שהרי כעת אינו יודע על החמץ.

61. חידושי הר"ן, פסחים יא ע"א.

62. עיין שבת קמז ע"א, ורש"י, ד"ה אבל עשרה בני אדם. הרשב"א, שם קמט ע"א, דימה זאת לדין שאין

אך האמת צריכה להיאמר שנראה שסברת רבי יהודה 'חדש בדילי מיניה' נקלשה בימינו. אנשים רבים אינם יודעים כלל על איסור זה, ולא מופרך לחשוש שמתוך אי שימת לב מישהו מהקוצרים והעוסקים בטחינה יטעם מעט מן החדש חלילה, ולו כדי לנקות את אצבעו מהקמח. לפיכך חובה לבחור בקפדנות את העוסקים במלאכה ולהעמיד עליהם תלמידי חכמים שיחזרו ויזהירו שלא לטעום מן התבואה.

ה. הקצירה בחול המועד

בעניין זה אקצר בגלל מגבלות היריעה בביטאון זה. יש לעשות את הכנת השעורים ברוב עם ועדה, תוך הסברת כל שלב ושלב לציבור. באופן זה הדבר נחשב צורך הרבים במועד עצמו, שעבורו הותרה גם מלאכת אומן. ולא גרע ממה שנהגו, למשל, להפעיל צוות טכני שעושה מלאכות אומן לצורך קיום אירועים ושיעורים במועד.⁶³

סיכום

בקצירת שעורים לצורך תרגול קורבן העומר יש שלושה חששות: חשש לאיסור קצירה לפני עלות השחר של ט"ז בניסן; חשש שמא יבואו לאוכלו כאשר יש בו איסור 'חדש' עד סוף יום ט"ז; וחשש לאיסור מלאכת אומן בחול המועד שאיננה לצורך המועד עצמו.

לעניין החשש הראשון, שיש בו שאלה של איסור תורה, יש לומר תחילה שעיקר האיסור מסופק בימינו, ויש מקום רב לומר שהאיסור הוא רק כשיש קורבן העומר, אז יש לוודא שקצירתו תהיה ראשונה לכל הנקצרים. גם החשש השני, שמא יאכלו מהתבואה לפני שהותרה, שנוי במחלוקת. מכל מקום, לגבי שני איסורים אלה מצינו שהותרה קצירה לצורך מצווה, ונראה בבירור שגם נדון דידן נחשב מצווה לעניין זה, בפרט בהנחה שתאריך האירוע חשוב לתועלת העניין. לעניין מלאכת חול המועד, שלא הותרה במעשה אומן אפילו לצורך מצווה, יש להתיר רק אם הטיפול בשעורים ייעשה ברוב עם, תוך כדי לימוד והמחשה לרבים.

התנאים לקיום האירוע:

א. לעניות דעתי, המצווה העיקרית כאן איננה הכנת העומר לקראת הקרבה למחרת, אלא הכשרת דעת הקהל והתועלת הלימודית שבהתנסות המעשית. לפיכך ההיתר

חוששים להטיית הנר בשניים, ולמד מזה גם לחשש מחיקה; ע"י שם, וכן פסק בשערי דעה, יו"ד סי' רפב סק"א על חשש תיקון כלי שיר; וע"י שו"ת בצל החכמה, ח"ג סי' פט-צ.
63. ע"י 'דרכי הוראה' (לרב אשר וייס שליט"א) ח"ג עמ' סז הערה 25. הרב נריה זצ"ל, במאמרו הנזכר בהערה 2, כותב על נוהג של 'זכר לקציר העומר' שהתקיים בכמה ישובים דתיים, והוא מוחה על כך, שיש בדבר איסור קציר קודם העומר וגם חילול המועד. הדברים נכתבו בשנת תשכ"ג, בטרם שחרור הר הבית, והאירוע המדובר נשא כנראה אופי חילוני של שמחה שאינה של מצווה. אין ללמוד מכך להכנה לימודית ומעשית לצורך קורבן העומר במהרה בימינו.

- מותנה בכך שלדעת אנשי המעשה, התועלת של האירוע והתהודה שלו יהיו גדולים יותר אילו יהיו בעתם ובזמנם דווקא, ולא יידחו לי"ז בניסן.
- ב. במידת האפשר, כדאי שהקצירה כולה תהיה בליל ט"ז בניסן ולא לפני פסח.
- ג. האירוע בעיקרו יהיה ברוב עם ועדה, ויהיו בו לימוד על מצוות העומר והמחשתה לרבים.
- ד. ייבחרו למלאכה אנשים יראי שמיים, והללו יוזהרו מראש ובמהלך האירוע שלא לטעום מאומה מן התבואה.
- ה. כדאי שהשיבולים שייקצרו יוכנסו לשקים שעליהם כיתוב ברור: 'איסור חדש'.

